

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2015. (X. 27.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.693/2014/6. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kúria Bfv.I.693/2014/6. sorszámú, felülvizsgálati eljárásban meghozott végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseiben elismert tisztességes eljárás alapjogát, valamint a védelemhez való jogot, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi klauzulát. Az indítványozó a Kúria említett végzésének, valamint az annak alapjául szolgáló Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.901/2012/5. sorszámú ítéletének, illetve a Nyíregyházi Városi Bíróság 43.B.697/2012/30. sorszámú ítéletének alkotmányossági vizsgálatát, illetve a hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó büntetőügyben az indítványozó terheltként szerepelt. A büntetőügyben első fokon eljáró Nyíregyházi Városi Bíróság az indítványozót bűnösnek mondta ki a korábban hatályban volt BüntetőTörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 290. § (3) bekezdésébe ütköző és az (1) bekezdés a) pontjának második fordulata szerint minősülő csődbűncselekmény büntetében és börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását próbaidőre felfüggesztette, valamint vele szemben vagyoneklobzást rendelt el. A kétirányú ügyészi és védelmi fellebbezések alapján, másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a megállapított tényállás

kiegészítése és helyesbítése mellett az elsőfokú bíróság ítéletét a bűncselekmény jogi minősítése tekintetében megváltoztatta, a kiszabott büntetést enyhítette, az alkalmazott intézkedést pedig mellőzte. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság döntését egyebekben helybenhagyta.

- [4] Az indítványozó felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Nyíregyházi Törvényszék jogerős döntésével szemben, amelyben egyfelől kifogásolta, hogy védelmét a büntetőügyben ugyanaz a védő látta el, mint a vele érdekellentétben álló többi terhelt védelmét. Másfelől felülvizsgálati indítványában az indítványozó sérelmezte, hogy a nyomozó hatóság korlátozta a védekezéshez való jogát, amikor nem tájékoztatta a nyomozási iratok megismerésének időpontjáról. Végül az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli előzetes mentesítése iránt előterjesztett kérelméről a másodfokú bíróság nem döntött. Ennek megfelelően az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján eljárási szabálysértésre hivatkozással a megtámadott bírósági határozatok hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta (erről lásd: Kúria Bfv.I.693/2014/6. sorszámú végzésének 2. oldalát).
- [5] A felülvizsgálati indítvány alapján eljáró Kúria a hivatkozott sorszámú, 2014. november 25. napján kelt végzésében részletesen vizsgálta az indítványozó abbéli kifogását, miszerint a büntetőügyben érdekellentét folytán kizárt védő látta el védelmét. A legfőbb bírói fórum elvi értelmezése szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha ugyanazon védő látja el több, egymással érdekellentétben álló terhelt védelmét, ugyanis ezeket az eseteket úgy kell megítélni, mintha a tárgyalást olyan személy távollétében tartják meg, akinek részvétele a törvény értelmében kötelező [Be. 45. § (1) bekezdés a) és c) pontjainak, illetve Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontjának együttes olvasata]. A felülvizsgálati indítvánnyal érintett ügyben ugyanakkor a Kúria megállapította, hogy az érdekellentét miatt kizárt védő a büntetőügy nyomozási szakaszában, egyetlen folytatólagos gyanúsított kihallgatáson látta el az indítványozó védelmét, melyet követően az érdekellentétet jelezve maga kérte felmentését. A büntetőügy egyedüli vádlottjának, az indítványozónak a védelmét a bíróság előtt pedig már meghatalmazott védő látta el. Ilyen okok alapján a Kúria nem találta alaposnak a felülvizsgálati indítvány kizárt védő eljárásával összefüggő kifogását (erről lásd: Kúria Bfv.I.693/2014/6. sorszámú végzésének 3–5. oldalait). A felülvizsgálati indítvány további kifogásait a Kúria törvényben kizártnak ítélte, mert a kifogások nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésében kimerítő jelleggel felsorolt felülvizsgálati okok között (erről

lásd: Kúria Bfv.I.693/2014/6. sorszámú végzésének 6. oldalát). Mindezek alapján a Kúria a Nyíregyházi Törvényszék kifogásolt döntését hatályában fenntartotta.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapítva azt állítja, hogy a Kúria ítélete, valamint az alsóbb fokú bíróságok döntései azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárás követelményrendszerét, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében garantált védelemhez való jogot, mert az indítványozó védelmét ugyanaz a védő látta el, mint a vele érdekellentétben álló többi gyanúsított védelmét. Érvéle szerint ennek azért van különös jelentősége, mert az érdekellentét a többi gyanúsított indítványozóval szemben megfogalmazott, terhelő vallomásából fakad. Ezen kívül az indítványozói érvelés szerint a tisztességes eljárás követelményében rejlő „fegyverek egyenlőségének” elvét sérti, hogy a nyomozó hatóság elmulasztotta értesíteni a nyomozási iratok megismerésének időpontjáról. Az indítványozó e körben hivatkozik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogegyenlőségi klauzulára úgy érvelve, hogy a nyomozó hatóság mulasztása miatt a büntetőeljárásban nem élvezhetett összevethető súlyú jogokat az ügyésszel.
- [7] Emellett az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére azzal összefüggésben is hivatkozik, hogy a büntetett előlélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól történő előzetes mentesítési kérelmét a büntetőügyben első-, és másodfokon eljáró bíróság nem vette figyelembe.
- [8] Az indítványozó ilyen okok alapján kezdeményezi a kifogásolt kúriai döntés, valamint e döntéssel felülvizsgált alsóbb fokú bírósági ítéletek alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 26–27. §-ban, illetve az Abtv. 29–31. §-ban előírt tartalmi természetű befogadhatósági feltételeknek.
- [10] 3. Az Abtv. 27. § *b)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére akkor van lehetőség, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó

alkotmányjogi panaszának egy részében megjelölve az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogegyenlőségi klauzulát is azért hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert „fegyverek egyenlőségének” sérelmére, mert a nyomozás befejezésekor a nyomozó hatóság elmulasztotta értesíteni a nyomozási iratok megismerhetőségének idejéről. Korábbi döntéseit is felidézve az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz e kifogásával összefüggésben arra mutat rá, hogy a büntetőeljárás nyomozási szakaszában elkövetett jogsértések és mulasztások következményeinek sikeres elhárításához elsődlegesen a büntetőeljárás jogban ismert panasz jogintézménye szolgál (lásd: Be. 195–196. §). Az indítványozó azonban a büntetőeljárás jogszabályokban biztosított jogorvoslati lehetőséget nem merítette ki, így alkotmányjogi panasz e körben nem felel meg az Abtv. 27. § b) pontja szerinti befogadhatósági követelménynek {hasonlóan lásd: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5] és 3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [11] 3.1. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának egyik feltétele, hogy olyan alkotmányossági kifogást tartalmazzon, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta. Az Alkotmánybíróság e feltétellel összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3108/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően a bírói döntéseket kizárólag az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Egyfelől tehát következetes az alkotmánybírósági gyakorlat abban, hogy „a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel” {lásd például: 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb megerősítette:

3108/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [13]]. Másfelől a töretlen gyakorlat szerint az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3060/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [25]}. Ebből következik, hogy a büntetőeljárás egyes szabályainak megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes eljáráshoz való jog sérelméhez, miként az sem, ha az anyagi jogszabályokat a bíróságok esetleg tévesen (az indítványozótól eltérően) értelmezik és alkalmazzák.

- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődleges a büntetőügy nyomozása során eljáró, érdekellentét miatt kizárt védő részvételét sérelmezi. Korábbi döntését is figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz e kifogásával összefüggésben azt a kérdést szükséges megválaszolnia, hogy az alkotmányos védelem alatt álló eljárási garancia sérelmével foganatosított terhelti kihallgatás felhasználása érdemben befolyásolhatta-e az alkotmányjogi panaszban kifogásolt bírói döntéseket, vagyis a terhelti vallomáson alapultak-e a bíróságok döntései {lásd: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [56]}. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó büntetőügyben megállapítható, hogy a jogerős ítéleti tényállást az eljáró bíróság a terhelt védekezésével szemben tanúvallomásokra és más okirati bizonyítékokra alapította (erről lásd: Nyíregyházi Törvényszék 43.B.697/2012/30. sorszámú ítéletének 5–7. oldalait). Ebből következően a szóban forgó folytatólagos gyanúsítottai vallomás nem befolyásolhatta érdemben a büntetőügyben eljáró bíróságok büntetőjogi felelősség kérdésében hozott döntéseit. Ehhez hasonlóan, az alkotmányjogi panaszban hivatkozott további kifogás, mely szerint az alsóbb fokú bíróságok a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények előzetes mentesítéséről nem rendelkeztek, szintén nem befolyásolta érdemben a büntetőjogi felelősség kérdésében hozott döntést. Az Alkotmánybíróság mindemellett megjegyzi, hogy sem az elsőfokú bíróság tárgyalásainak jegyzőkönyveiből, sem pedig a másodfokú bíróság nyilvános ülésének jegyzőkönyvéből nem állapítható meg, hogy az indítványozó, avagy védője a büntetett előlethez fűződő hátrányok alóli előzetes mentesítés iránt kérelmet terjesztett elő. Az indítványozó alkotmányjogi panaszja mindezekből fakadóan nem ad elő olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességi kifogást, amely a büntetőbírósági döntéseket érdemben befolyásolhatta.

- [14] Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának másik feltétele, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság figyelemmel arra is, hogy a Kúria részletesen vizsgálta az alkotmányjogi panaszban előadott kifogások egy részét, jelen alkotmányjogi panasszal összefüggésben egyik kifogást sem értékelte alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek. Emellett az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben hozott jogerős döntést követően az Alkotmánybíróság más eljárása során alkotmányos követelményben mondta ki, hogy a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén hivatalból vizsgálja az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét, és arról az ítéletben rendelkezik [8/2015. (IV. 17.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panaszban megnevezett e kérdést sem értékelte alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § b) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és e) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2015. október 20.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/727/2015.

